

ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A CONFISCĂRII SPECIALE A MIJLOCULUI DE TRANSPORT ÎN CAZUL INFRAȚIUNILOR VAMALE

*LEGAL-CRIMINAL ANALYSIS OF THE SPECIAL CONFISCATION OF THE
TRANSPORT MEANS IN THE CASE OF CUSTOMS CRIMES*

Andrei IOSIP, doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: In principle, confiscation should be considered an interference with property rights, because the person concerned is losing a part of his property. However, the right to property is not an absolute one. It may be subject to limitations. Therefore, an interference with the right to property must, first of all, be prescribed by law. At the same time, the law must be accessible and predictable. The interference must also pursue one or more legitimate purposes. Finally, there must be a reasonable proportionality between the used means and the pursued aim or aims. If these conditions are met, we cannot speak of a violation of the right in question.

Cuvinte-cheie: măsură de siguranță, confiscarea special, drept de proprietate, pericol social, bunuri.

Chintesența infracțiunilor vamale, sfera de întindere și condițiile de calificare a acestora ca fapte socialmente periculoase, se află în interdependență cu politicile penale a fiecărui stat în parte. Aname legiuitorul este acela care, în mod direct sau indirect, prin tehnicile legislative utilizate la adoptarea textelor de lege, stabilește tipurile infracțiunilor vamale, precum și criteriile de apreciere a faptei prejudiciabile comise drept infracțiune vamală [1, pag. 39].

În Republica Moldova conceptul de infracțiune vamală este reglementat de Codul Penal, aceasta fiind unica lege penală a țării, spre deosebire de România de exemplu, acolo unde acționează mai multe legi speciale care incriminează și sancționează faptele prejudiciabile. Or, legislația penală a Republicii Moldova nu cuprinde legi penale speciale, Codul Penal fiind unicul act normativ care cuprinde normele de drept ce stabilesc principiile, normele generale și speciale ale dreptului penal cât și stabilește faptele care constituie infracțiuni dar și determină pedepsele penale care urmează a fi aplicate făptuitorului. Precizez că Codul Penal al Republicii Moldova nu cuprinde o secțiune aparte care să cuprindă incriminările din sfera vamală, însă acestea se desprind din Capitolul X din Partea Specială a Codului Penal numit „Infracțiuni economice”.

Din analiza Capitolului X din Partea Specială a Codului Penal se disting 2 (două) tipuri de infracțiuni vamale, la acestea fiind atribuite infracțiunile prevăzute la art. 248 Cod Penal (contrabanda) și 249 Cod Penal (eschivarea de la

achitarea plăților vamale). Anume prin comiterea acestor infracțiuni, sunt încălcate valorile sociale și relațiile sociale aferente acestora care apar și se dezvoltă în sfera vamală.

În conformitate cu legislația penală a Republicii Moldova, prin infracțiuni vamale trebuie înțeles faptele prejudiciabile care pot lua forma acțiunii sau inacțiunii, săvârșite cu intenție, pasibile de pedeapsă penală, comise în sfera activității economice externe în legătură cu trecerea bunurilor peste frontiera vamală, prin ignorarea reglementărilor vamale, fapte ce atentează la valorile și relațiile sociale aferente activității vamale, prevăzute la art.248 și 249 CP RM [1, pag. 47].

Potrivit alin. (1) art. 248 din Codul penal, constituie infracțiune trecerea peste frontiera vamală a Republicii Moldova a bunurilor valoarea cărora depășește 100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, eludându-se controlul vamal ori tăinuindu-le de el, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclarare sau declarare neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei.

Pe de altă parte, în conformitate cu prevederile art. 249 Cod Penal, constituie infracțiune eschivarea de la achitarea drepturilor de import care depășesc 100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Este de menționat că normele de incriminare a infracțiunilor vamale, numite mai sus, sunt norme de blanchetă, în sensul că pentru a afla conținutul acestora, urmează a fi consultate și alte norme din alte acte normative nepenale, cum ar fi Codul Vamal sau hotărârile de Guvern.

Din analiza dispozițiilor art. 1 al Codului Vamal al Republicii Moldova, rezultă că trecerea peste frontiera vamală constituie introducerea și scoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de mărfuri și mijloace de transport, inclusiv prin expedieri poștale internaționale, prin conducte și linii de transport electric.

În conformitate cu prevederile art. 4 (1) din Codul Vamal, frontieră vamală a Republicii Moldova este frontiera de stat a Republicii Moldova, perimetrul zonelor libere și antrepozitelor vamale.

De precizat că noțiunea de contrabandă se regăsește și în Codul Vamal al Republicii Moldova, însă ultimul act normativ, spre deosebire de Codul Penal, nu incriminează faptele penale și nu conține pedepse, constituind doar un act de referință pentru Codul Penal.

Corespunzător, infracțiunile sub denumirea de contrabandă și eschivare de la achitarea taxelor de import intră în categoria infracțiunilor vamale deoarece

ambele sunt comise în sfera vamală, avînd același obiect juridic de subgrup [1, pag.168].

După identificarea infracțiunilor vamale prevăzute de Codul Penal al Republicii Moldova , urmează să clarificăm dacă poate sau nu fi confiscat mijlocul de transport folosit de făptuitor atît la transportarea sau tănuirea mărfurilor, obiectelor și altor valori cît și în cazul eschivării de la achitarea taxelor de import, în contextul comiterii infracțiunilor vamale precizate anterior.

Pentru a oferi un răspuns cît mai cert și detaliat asupra problemei analizate în prezenta lucrare, în analiza juridico-penală a acestei chestiuni, pe lîngă, cadrul normativ aplicabil, să aducem în discuție doctrina și practica judiciară.

În dreptul penal, confiscarea specială, este reglementată ca măsură de siguranță. Măsura de siguranță este o sancțiune nepenală care se aplică după comiterea unui delict, are o funcție defensivă și nu represivă, tinde să apere ordinea juridică și nu să pedepsească, poate să întărească efectele pedepselor dar nu poate să le înlocuiască. Măsurile penale au drept scop înlăturarea unui pericol și preîntîmpinarea săvârșirii faptelor penale.

În Codul Penal al Republicii Moldova, confiscarea specială este reglementată la art. 106, fiind una din numeroasele instituții ale dreptului penal. Aceasta constă în trecerea, forțată și gratuită, în proprietatea statului a bunurilor utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei infracțiuni, rezultate din infracțiuni, precum și orice venituri obținute din valorificarea acestor bunuri, date pentru a determina săvârșirea unei infracțiuni sau pentru a-l răsplăti pe infractor, deținute contrar dispozițiilor legale, convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunurile rezultate din infracțiuni și din veniturile de la aceste bunuri sau care constituie obiectul infracțiunilor de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului [2, art. 106].

Atunci cînd ne referim la doctrină, confiscarea specială poartă un caracter patrimonial și, spre deosebire de celelalte măsuri de siguranță care se dispun pentru a înlătura o stare de pericol, legată de o anumită condiție sau stare specială a persoanei, confiscarea specială se examinează și se aplică, în mod special, în raport cu starea de pericol pe care unele lucruri, în anumite situații și condiții, o evidențiază.

În doctrina penală acest fapt se explică prin aceea că, la confiscarea specială a bunurilor, nu se acționează asupra unei stări periculoase a autorului, ci doar se ia o măsură de precauție, prin necesitatea lipirii făptuitorului de orice obiect, pe care l-ar putea folosi la săvârșirea unei infracțiuni. Prin lucruri care au servit la săvârșirea infracțiunii trebuie să se aibă în vedere, în primul rînd, lucrurile cu ajutorul cărora infractorul a realizat acțiunea ce formează elementul material al infracțiunii. Astfel, în situația confiscării acestor bunuri care, de cele mai multe ori, au o valoare mai mare decît a celor care formează obiectul material al in-

fracțiunii, se are în vedere faptul că fără ajutorul acestora nu s-ar fi putut săvârși nemijlocit infracțiunea [3, pag. 16].

De asemenea la aplicarea confiscării urmează să se țină cont într-un mod absolut obligatoriu de prevederile art. 46 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, care statuează că bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate, numai în condițiile legii.

Așadar, deși, din interpretarea dispoziției art. 106 alin. (1) – (2) din Codul penal, se pare că *la prima vedere* legiuitorul a instituit o normă imperativă ce l-ar obliga pe magistratul care judecă cauza să se pronunțe mereu pentru confiscarea corpurilor delictive, utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei infracțiuni, totuși o astfel de interpretare și aplicare a normei vizate este inadmisibilă, *per a contrario*, existând riscul încălcării principiilor fundamentale ale democrației constituționale, cum ar fi cel al preeminenței dreptului, echității, individualizării și proporționalității sancțiunilor. Pornind de la premisa că orice reglementare urmează a fi în limitele principiilor statuate în sistemul de drept în vigoare și să se subscrie principiului preeminenței dreptului, iar individualizarea judiciară se poate realiza doar în baza unor mecanisme de apreciere reglementate de lege, fiind, astfel, o expresie a principiului legalității [3, pag. 16-17].

Astfel, cauza care determină luarea măsurii de siguranță confiscarea specială o reprezintă, în mod prioritar, starea de pericol ce rezultă din deținerea unor lucruri care au legătură directă cu săvârșirea infracțiunii ori care ar putea fi folosite la săvârșirea de fapte prevăzute de legea penală în viitor. Uneori, starea de pericol este generată din însăși natura lucrului, coroborată cu anumite împrejurări de fapt, iar în alte situații starea de pericol izvorăște din împrejurarea că anumite lucruri au fost produse sau obținute prin săvârșirea infracțiunii [4, pag. 46]. De aceea, la aplicarea confiscării speciale, pericolul social trebuie să fie bazat pe datele concrete ale speței, care să adeverească cu certitudine că anumite bunuri pot fi calificate ca periculoase, existând riscul de a fi utilizate la săvârșirea unor noi infracțiuni.

Alegațiile expuse mai sus derivă și din prevederile pct. 20 al Hotărârii Plenumului Curții Supreme de Justiție nr. 5 din 24.12.2010, care precizează că mărfurile și obiectele care constituie obiectul contrabandei sau al contravenției vamale, prevăzute în alin. (10) și (12) ale art. 287 Cod contravențional, precum și mijloacele de transport și alte mijloace destinate, folosite pentru transportarea sau tănuirea acestora și recunoscute drept instrumente ale infracțiunii, fiind corpuri delictive, pot fi confiscate în beneficiul statului, conform art. 46 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, art. 106 Cod penal și art. 162 Cod de procedură penală [5, pct. 20].

La nivelul comunității internaționale, confiscarea specială este reglementată de Convenția privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea ve-

niturilor provenite din activitatea infracțională din 08.11.1990 de la Strasbourg, ratificată de Republica Moldova la data de 15.03.2002, prin Legea pentru ratificarea Convenției privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională [4, nr. 43-45].

Totodată, conform prevederilor art. 17 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și art. 1 al Protocolului adițional nr. 1 al CEDO, orice persoană are dreptul la proprietate, nimeni nu va fi lipsit, în mod arbitrar, de proprietatea sa. Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa, decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile legii. Averea dobândită licit nu poate fi confiscată, iar bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate, numai prin prisma prevederilor legii.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, simpla faptă de încălcare a legislației nu este destulă pentru aplicarea măsurii de confiscare. Este necesar de stabilit dacă măsura de confiscare corespunde gravității situației create. Or, pentru a decide confiscarea unității de transport, în care, la momentul controlului vamal, se aflau bunurile nedeclarate, sau a contravalorii acestuia, de fiecare dată urmează a se clarifica, dacă această unitate de transport cade sub incidența prevederilor art. 106 Cod penal, care condiționează criteriile de aplicabilitate a confiscării speciale [4, pag. 46].

Confiscarea specială nu este o metodă de recompensare a prejudiciului statului, dar urmează a fi privită ca o măsură de siguranță și de pedepsire a inculpatului, pentru comiterea infracțiunii incriminate, la care instanțele trebuie să țină seama că aceasta să nu fie vădit disproporțională față de natura și gravitatea faptei, raportat cu bunul supus confiscării [6].

Astfel, în urma analizelor textelor de lege naționale și internaționale, conchidem că la aplicarea concomitentă a pedepsei penale și confiscării speciale a mijlocului de transport implicat la săvârșirea contrabandei, trebuie să se țină cont de necesitatea unor pedepse proporționale, această, situație urmînd a fi verificată prin prisma „*triplului test*”, constant emanat din jurisprudența CtEDO, care presupune trei condiții asumate corelativ pentru a justifica și argumenta o restricție adusă: a) *limitarea este prevăzută de lege*; b) *protejează un interes legitim*; c) *să fie necesară într-o societate democratică*.

Așadar, principiul proporționalității, în accepțiunea sa clasică, presupune că oricare decizie sau măsură adoptată de organele abilitate, urmează să se bazeze pe o justă și echitabilă evaluare a faptelor și echilibrare adecvată a intereselor implicate, precum și pe o selectare coerentă a mijloacelor și mecanismelor, care urmează a fi utilizate, în vederea atingerii unui scop predefinit [7, pag. 75].

Deci, simpla folosire a mijloacelor de transport la săvârșirea unei infracțiuni vamale sau împrejurarea că erau destinate acestui scop, în principiu, nu justifică

prin ea însăși, dispunerea automată a măsurii confiscării speciale. Pentru aceasta este necesar ca instanța să constate existența stării de pericol, creată de lăsarea lucrurilor în posesia celui care a săvârșit infracțiunea, în sensul că acesta le-ar putea folosi din nou la săvârșirea de alte infracțiuni, or, simpla faptă de încălcare a legislației nu este destulă, pentru aplicarea măsurii de confiscare. Totodată, este necesar de stabilit, dacă măsura de confiscare corespunde gravității situației create și tinde restabilirea echității.

În esență, confiscarea specială nu poate fi aplicată fără a analiza principiul proporționalității, consacrat expres la art. 54 alin. (4) din Constituție, care presupune că orice restrângere trebuie stabilită și aplicată numai în scopul pentru care a fost prevăzută și în limitele strict necesare, în funcție de situația care o justifică. Dacă nu există dispoziții legale care să determine limitele proporționalității, problema se soluționează pornind de la situațiile și circumstanțele concrete (de fapt), care trebuie verificate și apreciate de către autoritatea (instanța), în fața căreia se invocă neproporționalitatea.

Așadar, măsura de confiscare specială a mijlocului de transport ar putea fi admisă doar în cazul în care se dovedește că acesta a servit efectiv la realizarea laturii obiective a uneia dintre modalitățile de comitere a infracțiunii de contrabandă precum și în cazul în care se dovedește că mijlocul de transport a fost fabricat, adaptat exclusiv în scopul realizării laturii obiective a acestei infracțiuni.

Or, confiscarea specială urmează a fi analizată, prin raportare la fapta pretins comisă de către persoană.

În concluzie, consider că confiscarea specială a automobilului este inadmisibilă în următoarele circumstanțe:

- mijlocul de transport, calificat drept corp delict, nu a fost pregătit pentru a fi folosit, în tot sau în parte, în comiterea contrabandei și nu a suferit modificări în construcția acestuia, astfel încât să poată fi transportate mai multe mărfuri (*modificarea suspensiei, compartimentului mărfar etc.*). În acest fel, nu se poate contura intenția făptuitorului de practicare regulată a faptei ilegale. Astfel, opinăm că o asemenea situațienă se încadrează în condițiile „*utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei infracțiuni/contravenții*”, iar confiscarea mijlocului de transport, în această situație, incontestabil constituie o ingerință în dreptul de proprietate;
- mijlocul de transport nu a transportat marfa peste frontiera vamală, respectiv nu a fost folosit la comiterea infracțiunii;
- mijlocul de transport nu a fost utilizat nemijlocit ca o unealtă, la săvârșirea infracțiunii vamale și nu a facilitat presupusa activitatea ilicită a făptuitorului;
- infracțiunea de contrabandă resectivă putea fi comisă și fără utilizarea mijlocului de transport;

Deci, după cum am precizat, măsura de confiscare în folosul statului a mijlocului de transport trebuie să corespundă gravității faptei infracționale dar nu să reprezinte o pedeapsă disproporționată în raport cu gravitatea faptei comise. Or, confiscarea specială nu reprezintă o pedeapsă penală, dar este o măsură de siguranță, adică o măsură de precauție a statului, care înțelege necesitatea de a-l lipsi pe făptuitor de orice obiect pe care, în materialitatea lui, l-ar putea folosi la comiterea unei noi infracțiuni sau contravenții.

În contextul celor relatate mai sus, ne ajută să facem claritate cu referire la legalitatea aplicării confiscării speciale a automobilului, Decizia nr. XVIII/2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a României, care, admitând un recurs în interesul legii, a stabilit „*măsura de confiscare specială a mijlocului de transport se va dispune în temeiul art. 17 alin (1) din Legea României nr. 143/2000, raportat la art. 118 lit. b) teza din Codul Penal al României din 1969, echivalent al art. 112 (1) din Codul Penal al României în vigoare, doar în cazul în care se dovedește că acesta a servit efectiv la realizarea laturii obiective a uneia dintre modalitățile normative ale infracțiunilor prevăzute de art. -10 din Legea nr. 143/2000, precum și în cazul în care se dovedește că mijlocul de transport a fost fabricat, pregătit ori adaptat în scopul realizării laturii obiective a acestor infracțiuni*” [8, pag. 2-3].

Astfel, în acest sens s-a arătat că mijlocul de transport cu care făptuitorul s-a deplasat, având asupra sa o cantitate de droguri ce urma a fi vândută, **nu ar putea fi considerat că a servit la săvârșirea infracțiunii**, în timp ce mijlocul de transport în caroseria căruia au fost ascunse drogurile ce urmau a fi vândute, dar și mijlocul de transport special adaptat pentru a fi ascunse drogurile în interiorul acestuia sunt supuse confiscării speciale, deoarece primul a servit efectiv la săvârșirea infracțiunii, iar cel de-al doilea a fost pregătit în scopul comiterii infracțiunii.

Cu părere de rău, în practica judiciară a Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, pe dosarele penale, a căror hotărâri au devenit irevocabile, nu există un punct de vedere unitar, cu privire la aplicarea măsurii de siguranță sub formă de confiscare specială, în privința mijloacelor de transport, recunoscute drept corpuri delictive, în cazul comiterii infracțiunilor vamale, prevăzute de art. 248 din Codul penal.

În unele cazuri, instanțele de judecată, aplicând prevederile art. art. 17 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, art. 1 al Protocolului adițional nr. 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 46 al Constituției Republicii Moldova, au decis asupra neaplicării măsurii de siguranță, sub formă de confiscare specială, asupra mijlocului de transport recunoscut drept corp delict, în cauzele penale, considerând o atare măsură disproporțională cu fapta comisă de inculpat, care îi încalcă dreptul constituțional al acestuia la proprietate. Instanțele au evidențiat că, exceptând faptul că mijlo-

cul de transport a fost recunoscut în calitate de corp delict, este eronat a crede că acesta este pasibil confiscării, grație doar statutului de corp delict și faptului că bunurile nedeclarate de făptuitor au fost transportate nemijlocit cu această unitate de transport. Or, potrivit jurisprudenței CtEDO, simpla faptă de încălcare a legislației nu este suficientă pentru aplicarea măsurii de confiscare, fiind necesar de stabilit, dacă măsura de confiscare corespunde gravității situației create. Așadar, pentru a decide confiscarea unității de transport, în care, la momentul controlului vamal, se aflau bunurile nedeclarate, sau a contravalorii acestuia, de fiecare dată urmează a se clarifica, dacă această unitate de transport cade sub incidența prevederilor art. 106 Cod penal, care condiționează criteriile de aplicabilitate a confiscării speciale. [9, pag. 5].

O asemenea jurisprudență poate fi exemplificată prin următoarea hotărîre judecătorească:

- În decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ira-168/2018 din 30.01.2018 s-au specificat următoarele considerente: „ ... *prin sentința primei instanțe, care a fost menținută, prin decizia instanței de apel, lui Jurjiu Vs. i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de amendă, în mărime de 150 de unități convenționale, echivalentul a 3000 de lei. Pe parcursul procesului penal a fost stabilit că valoarea obiectului contrabandei, constituit din pachete cu țigări, a fost estimată la suma de 117376 de lei, contravaloarea unității de transport și semiremorcii, fiind estimată la suma de 360884 de lei.*

Deci, în opinia Colegiului Penal lărgit, instanța de apel corect a menținut sentința primei instanțe, prin care a fost respinsă solicitarea acuzării, referitor la confiscarea contravalorii autocamionului de model „Mercedes 1846LS Actros”, cu n/î xxx și semiremorcii de model „Koegel”, cu n/î xxx, menționând că confiscarea contravalorii autocamionului și semiremorcii, cu mult depășește valoarea obiectului contrabandei, ceea ce presupune încălcarea principiului proporționalității.

Astfel, în cauza Silickiene vs Lituania, în ceea ce privește raportul de proporționalitate dintre scopul confiscării și drepturile fundamentale ale reclamantei, Curtea Europeană a reținut ideea, conform căreia, în cazul unei confiscări de proprietăți, echilibrul just dintre scop și drepturi depinde de mai mulți factori, inclusiv, de comportamentul proprietarului.

În modul acesta, instanța de recurs respinge, ca neîntemeiat, argumentul recurentului prin care se invocă că, în speță, a fost încălcată nu numai legislația vamală, dar și cea penală, fiind săvârșită o infracțiune și, astfel, impunându-se, în mod imperativ, aplicarea prevederilor art. 106 Cod penal, or, confiscarea autocamionului, ca măsură de siguranță și de pedeapsă, este evident neproporțională, fiindcă impută inculpatului consecințe extreme individuale, fiind, astfel, încălcate prevederile art. 1 Protocolul nr. 1 adițional la CtEDO.

Mai mult, urmează a fi reținut că corpurile delictive – 7248 de pachete de țigări, estimate la suma de 117 376 de lei, au fost confiscate, în folosul statului.

La fel, urmează a fi indicat că confiscarea contravalorii autocamionului [...] și a semiremorcii [...] nu este proporțională cu gravitatea faptei săvârșite, dat fiind că contravaloarea unității de transport și semiremorcii a fost estimată la suma de 360884 de lei, pe când valoarea amenzii stabilite de către prima instanță, ca pedeapsă, constituie 150 de unități convenționale, ce se echivalează la 3000 de lei, fapt care vădit încalcă principiul proporționalității între sancțiunea aplicată și gravitatea faptei, adică valoarea bunului confiscat depășește de 120 de ori valoarea amenzii stabilite”. [9, pag. 6-7].

În alte cazuri, în cadrul controlului judiciar instanțele dispun confiscarea bunurilor utilizate sau destinate pentru săvârșirea infracțiunilor vamale, motivându-și hotărârile, în baza prevederilor art. 106 din Codul penal, fără a face o analiză aprofundată asupra rolului acestor bunuri la săvârșirea faptelor, însemnătatea bunurilor pentru făptuitor, proporționalitatea între fapta comisă și pedeapsa aplicată. În asemenea motivări instanțele indică că confiscarea specială este o măsură prevăzută de lege și nu încalcă dreptul la proprietate consfințit de prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 al CEDO, or doar instanța de judecată ar fi competentă să aprecieze și să decidă dacă la săvârșirea infracțiunilor vamale se impune aplicarea confiscării speciale a mijlocului de transport. Menționează instanțele și despre faptul că măsura confiscării contravalorii mijlocului de transport, utilizat la comiterea infracțiunii, nu este abuzivă și nu încalcă principiile constituționale, referitoare la proprietate, ci este o măsură de siguranță, prevăzută de lege și aplicată în temeiul acesteia.

Complementar, în asemenea hotărâri judecătorești se mai arată că este necesară dispunerea măsurii confiscării speciale pentru a restabili echitatea socială și a anihila, pentru viitor, comiterea unor infracțiuni analogice de către făptuitor sau de terți, în circumstanțele în care punerea în aplicare doar a unei sancțiuni, mai mică de câteva ori ca decât valoarea bunurilor ce urmau a fi transportate peste frontieră, poate genera înfăptuirea unor acțiuni similare, ca urmare a neînsemnătății consecințelor generate astfel, situație care este în contradicție cu nevoile societății.

O asemenea abordare poate fi examinată în următoarea hotărâre judecătorească:

- În decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție nr. Ira-248/2017 din 14 martie 2017, forumul suprem al Curții a consemnat că: „[...] *împrejurările menționate, în partea descriptivă a hotărârilor contestate, inclusiv, cele reproduse în pct. 2.4. din prezenta decizie, relevă, în mod concludent, că instanțele de fond și de apel au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind vinovăția inculpatului, încadrarea juridică a acțiunilor lui infracționale, cât și*

soluția de aplicare a confiscării speciale a autoturismului inculpatului, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, [...] corect ținând cont de prevederile art. 98 alin. (1), (2) lit. d), 106 alin. (2) lit. a), 107 alin. (2), Cod penal, art. 162 alin. (1) pct. 1, conform cărora, măsurile de siguranță au drept scop înlăturarea unui pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală.

Sunt supuse confiscării speciale bunurile utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei infracțiuni. Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate. În cazul soluționării cauzei în fond, se hotărăște chestiunea cu privire la corpurile delictive. În acest caz, uneltele care au servit la săvârșirea infracțiunii vor fi confiscate și predate instituțiilor respective sau nimicite, instanța de apel pronunțându-se, în mod detaliat și argumentat, asupra tuturor motivelor invocate de apărare în apelul declarat.

Argumentul recurentului că autoturismul nu este pasibil confiscării este nefondat, or, acesta a fost folosit, la comiterea infracțiunii, ca mijloc indispensabil de realizare a actului de conduită incriminat, reprezentând o componentă a modului de concepere a activității infracționale.

În cazul unei confiscări de proprietăți, echilibrul just dintre scop și drepturi depinde de mulți factori, inclusiv, de scopul urmărit și de comportamentul proprietarului. În cazul de față, reieșind din gradul de implicare a proprietarului în acțiunile comise, prin modul în care a fost concepută activitatea infracțională, cu folosirea mijlocului de transport destinat să servească la realizarea laturii obiective a contrabandei, se deduce că mașina a servit, în mod indispensabil, la săvârșirea faptei în întregul ei, în sensul că fără utilizarea acesteia nu s-ar fi putut realiza apropierea efectivă a obiectului material al infracțiunii.

În virtutea principiului proporționalității, măsura confiscării mijloacelor de transport nu încalcă prevederile art. 1 din CEDO, instanța de judecată fiind competentă să aprecieze dacă în cazul săvârșirii unei infracțiuni de contrabandă se impune o asemenea măsură complementară.

Totodată, prin prisma jurisprudenței naționale, mărfurile și obiectele care constituie obiectul contrabandei, precum și mijloacele de transport și alte mijloace destinate, folosite pentru transportarea sau tănuirea acestora și recunoscute drept instrumente ale infracțiunii, fiind corpuri delictive, pot fi confiscate, în beneficiul statului conform art. 46 alin. (4) din Constituția, art. 106 Cod penal și art. 162 Cod de procedură penală. Confiscarea specială se aplică persoanelor care au comis contrabanda.” [9, pag. 9-10].

Astfel, se adeverește faptul că în unele cazuri instanțele de judecată aplică diferențiat măsura de siguranță confiscarea specială, fapt care duce la inechitatea socială, încălcarea dreptului la un proces echitabil și, în unele cazuri, condamnarea Republicii Moldova la CEDO.

Cu referire la practica neuniformă a instanțelor de judecată, consider că Curtea Supremă de Justiție urmează să manifeste un rol mai activ și stabilească modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, referitoare la aplicarea confiscării speciale a bunurilor utilizate sau destinate pentru comiterea infracțiunilor vamale, pornind în primul rând de la stabilirea unor criterii clare de identificare a rolului mijlocului de transport, la trecerea ilegală a mărfurilor, a obiectelor și altor valori peste frontiera vamală a Republicii Moldova, fiind eludat controlul vamal. Or, este inadmisibil ca pe spețe analogice să se emită soluții judecătorești diametral opuse.

În acest sens reiterăm cauza *Beian vs Romania* examinat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, conform căruia desfășurarea unei jurisprudențe contrare pe cazuri analogice constituie de la sine încălcarea principiului siguranței publice și încălcarea art. 6 din Convenție privind dreptul la un proces echitabil. Conform aceleași hotărâri, rolul unei instanțe supreme este de a reglementa contradicțiile din jurisprudența națională și de a elimina divergențele de jurisprudență întru evitarea consecințelor inerente ale practicii judiciare.

Referințe bibliografice:

1. Pasat Aurel Octavian. Analiza juridico-penală a infracțiunilor vamale conform legislației Republicii Moldova și României, http://www.cnaa.md/files/theses/2016/25057/aurel_pasat_thesis.pdf;
2. Codul Penal al Republicii Moldova, nr.985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial nr. 72-74/195 din 14.04.2009;
3. Decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-5/2019; www.csj.md;
4. Moraru V. Confiscarea specială în dreptul penal. Chișinău: Editura S.R.L „Tipografia-Sirius”, 2001;
5. Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție nr. 5 din 24.12.2010, www.csj.md;
6. Cauza CEDO *Bendenoun vs Franța* din 24.02.1994, <https://www.echr.coe.int>;
7. Definirea principiului proporționalității în lumina jurisprudenței naționale și internaționale, *Revista Studias Universitae Moldaviae* 2013, <http://studiasmsu.eu/wp-content/uploads/11.-p.75-80.pdf>;
8. Decizia nr. XVIII/2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a României ; <https://lege5.ro/Gratuit/ha2tiojv/decizia-nr-18-2005-privind-examinarea-recursului-in-interesul-legii-declarat-de-procurorul-general-al-parchetului-de-pe-linga-inalta-curte-de-casatie-si-justitie-cu-privire-la-confiscarea-speciala-a-m>;
9. Decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-5/2019, www.csj.md.